

REKOMENDACJA RADY DOTYCZĄCA  
UCZCIWOŚCI W SŁUŻBIE PUBLICZNEJ

# UCZCIWOŚĆ W SŁUŻBIE PUBLICZNEJ



# UCZCIWOŚĆ W SŁUŻBIE PUBLICZNEJ

## STRATEGIA WALKI Z KORUPCJĄ

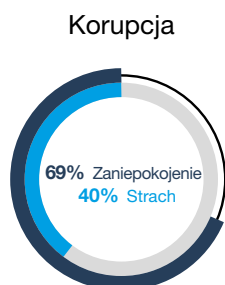
### Nierówność, wykluczenie i rozczarowanie – prawdziwa cena korupcji

Korupcja stanowi jeden z najważniejszych problemów naszych czasów. Prowadzi do marnotrawienia zasobów publicznych, pogłębiania nierówności gospodarczych i społecznych, niezadowolenia oraz polaryzacji sceny politycznej, a także zmniejszenia zaufania do instytucji.

Korupcja pogłębia nierówności i ubóstwo, negatywnie wpływając na dobrostan i podział dochodów oraz osłabia możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym na równych zasadach.

**Korupcja określana jest obecnie przez obywateli jako najpoważniejszy problem wywołujący więcej obaw niż globalizacja czy migracja.**

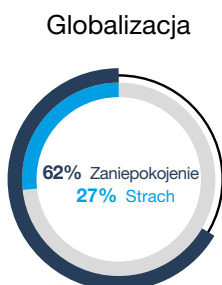
#### Zaniepokojenie przerodziło się w strach



Korupcja jest rozpowszechniona

Bezpieczeństwo naszych obywateli jest zagrożone

Wprowadzanie niezbędnych zmian do rozwiązywania naszych problemów jest trudne

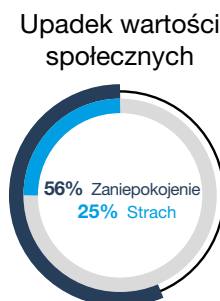


Należy chronić nasze miejsca pracy przed zagraniczną konkurencją

Zagraniczne przedsiębiorstwa/wpływy negatywnie oddziałują na naszą gospodarkę / kulturę narodową

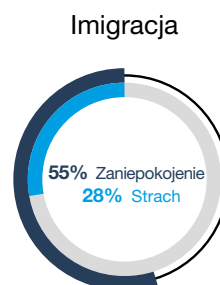
Zagraniczne korporacje faworyzują swój kraj pochodzenia

Nie można mieć zaufania do większości państw w odniesieniu do uczciwości ich praktyk handlowych

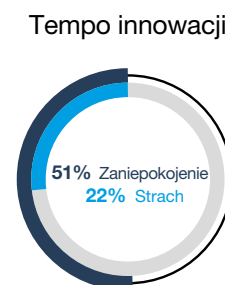


Wartości, które doprowadziły nasze państwo do świetności, zanikają

Społeczeństwo zbyt szybko się zmienia – w sposób, który nie zawsze jest korzystny dla takich osób, jak ja



Napływ obywateli innych państw szkodzi naszej gospodarce i kulturze narodowej

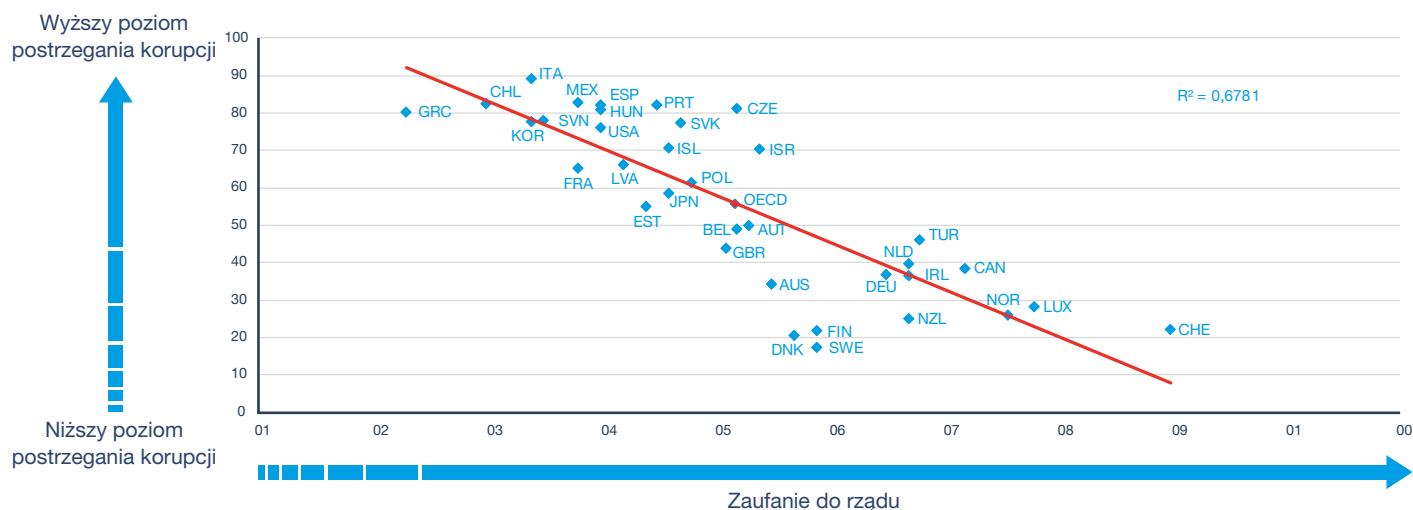


Innowacje technologiczne są zbyt szybko wprowadzane, prowadząc do niekorzystnych zmian dla takich osób, jak ja

Źródło: Edelman Trust Barometer 2017, [www.edelman.com/trust2017/](http://www.edelman.com/trust2017/)

**10 - 30% inwestycji w finansowany ze środków publicznych projekt budowlany może zostać zaprzeczonych ze względu na nieprawidłowe zarządzanie i korupcję**

## Zaufanie do rządu krajowego/administracji i postrzeganie korupcji w rządzie/administracji



Źródło: „Government at a Glance 2017” („Rząd i administracja w skrócie 2017”) z wykorzystaniem danych sondażu World Gallup Poll

## Uczciwość w służbie dobrobytu

Tradycyjne podejście oparte na tworzeniu większej liczby zasad, ściślejszym przestrzeganiu i bardziej rygorystycznym egzekwowaniu miało ograniczoną skuteczność. Strategiczną i trwałą odpowiedzią na korupcję jest uczciwość w sektorze publicznym.

Uczciwość jest jednym z podstawowych filarów struktur politycznych, ekonomicznych i społecznych, a zatem ma zasadnicze znaczenie dla dobrostanu i dobrobytu gospodarczego i społecznego poszczególnych osób i społeczeństw jako całości.

*Uczciwość w sektorze publicznym odnosi się do konsekwentnego dostosowywania i przestrzegania wspólnych wartości, zasad i norm etycznych w celu podtrzymywania i nadawania priorytetu interesowi publicznemu nad interesami prywatnymi w sektorze publicznym.*

## Dokonywanie zmian

- ➔ W celu dokonania zmian **działanie powinno wykroczać poza organy wykonawcze**, a uwzględniać **organy ustawodawcze i sądownicze** i ich istotną rolę w gwarantowaniu uczciwości w kraju.
- ➔ **Działanie musi wykroczać poza rząd** i angażować osoby fizyczne i sektor prywatny. Działanie powinno również **przekraczać wszelkie granice jurysdykcyjne**. Uczciwość nie dotyczy jedynie rządu krajowego, lecz powinna przeniknąć aż do poziomu gmin, gdzie osoby doświadczają uczciwości w sposób bezpośredni.
- ➔ Konieczne jest zrozumienie **nie tyle samego czynu przekupstwa**, co pełnej złożoności zjawiska korupcji. Wywieranie wpływu na handel, przywłaszczanie majątku publicznego, wykorzystywanie informacji poufnych i nadużywanie władzy to tylko niektóre z najbardziej szkodliwych dla społeczeństwa czynów o charakterze korupcyjnym.
- ➔ **Przejrzystość nie wystarczy**. Udostępnianie informacji do publicznej wiadomości nie jest wystarczające i powinny mu towarzyszyć skuteczne mechanizmy kontroli i odpowiedzialności.

**OECD opracowuje praktyczny zestaw narzędzi mający pomóc decydom w stosowaniu zasad nakreślonych w rekomendacji OECD dotyczącej uczciwości w sektorze publicznym.**

# Strategia na rzecz uczciwości w sektorze publicznym Rekomendacja OECD

Rekomendacja OECD w sprawie uczciwości w sektorze publicznym dostarcza decydom wizję strategii na rzecz uczciwości w sektorze publicznym.

Przenosi punkt ciężkości z doraźnych działań na rzecz uczciwości na zależne od kontekstu, behawioralne i oparte na ryzyku podejście z naciskiem na pielęgnowanie kultury uczciwości w całym społeczeństwie.



## Wysokie ryzyko i szanse

**ZAMÓWIENIA PUBLICZNE** pozostają niewykorzystanym źródłem dobrobytu gospodarczego i społecznego. Stanowią 13% PKB w państwach OECD i 1/3 całkowitych wydatków rządu, a przy tym pozostają mocno zbiurokratyzowane, nieefektywne i mocno podatne na korupcję. **Rekomendacja OECD w sprawie zamówień publicznych** wskazuje zasady i mechanizmy na rzecz zagwarantowania uczciwości i ograniczenia korupcji w zamówieniach publicznych (uczciwość, przejrzystość, udział podmiotów zainteresowanych, dostępność, e-zamówienia oraz nadzór i kontrola).

**PUBLICZNA INFRASTRUKTURA**, zwłaszcza projekty na wielką skalę, są szczególnie podatne na korupcję i niewłaściwe zarządzanie. Powszechne jest przekraczanie założonego budżetu, opóźnienia i kosztowne, chybione projekty. Tymczasem infrastruktura publiczna stanowi również dla rządu możliwość pokazania swojej uczciwości i wzmocnienia zaufania obywateli. Rządy

mogą wykorzystywać takie duże wydarzenia i inwestycje poprzez stosowanie **Ram OECD na rzecz uczciwości dla potrzeb infrastruktury publicznej** i wykazanie, że projekty infrastrukturalne mogą być wydajne, przejrzyste i wolne od korupcji.

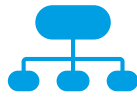
**INTERESY:** Polityka publiczna znajduje się w centrum stosunków między obywatelem a rządem i określa jakość codziennego życia obywateli. Zawłaszczenie polityki, gdy decyzje dotyczące polityki podejmowane w sektorze publicznym zaczynają służyć interesowi określonej grupy osób kosztem interesu publicznego, może pogłębiać nierówności, spowalniać wzrost gospodarczy oraz podważać wartości demokratyczne i zaufanie do rządu. **Ramy OECD na rzecz zapobiegania zawłaszczeniu polityki** przewidują mechanizmy służące nadawaniu ważności interesowi publicznemu poprzez angażowanie zainteresowanych stron, zapewnienie przejrzystości, promowanie odpowiedzialności oraz wzmocnianie strategii uczciwości organizacyjnej.

## Spójny i kompleksowy **SYSTEM** uczciwości



### Zaangażowanie

Kadra kierownicza najwyższego szczebla opracowuje niezbędne ramy prawne i instytucjonalne oraz wykazuje wysokie standardy uczciwości osobistej.



### Zakres odpowiedzialności

Osoby organizujące pracę sektora publicznego dobrze koordynują swoje działania i mają dobrze określony zakres odpowiedzialności. Czytelne jest, kto za co odpowiada.



### Strategia

Z wykorzystaniem danych i wskaźników do oceny oraz w oparciu o uzasadnione ryzyko dla uczciwości opracowywana jest strategia określająca cele i priorytety.



### Standardy

Zasady i wartości sektora publicznego są odzwierciedlone w przepisach i strategiach organizacyjnych oraz są efektywnie podane do wiadomości osób zainteresowanych.

## KULTURA uczciwości sektora publicznego



### Ogół społeczeństwa

Przedsiębiorstwa, osoby fizyczne i podmioty pozarządowe dbają o uczciwość sektora publicznego i nie tolerują korupcji.



### Przywódstwo

Osoby zarządzające kierują organizacjami sektora publicznego w sposób uczciwy; opracowują „program uczciwości” i podają go do wiadomości całej organizacji.



### Merytokracja

Sektor publiczny dąży do zatrudniania profesjonalistów posiadających odpowiednie kwalifikacje, osób głęboko zaangażowanych w promowanie uczciwości w służbie publicznej.



### Budowanie zdolności

Urzędnicy publiczni posiadają odpowiednie umiejętności i są szkoleni w zakresie stosowania standardów uczciwości.



### Otwartość

Obawy związane z uczciwością są otwarcie i swobodnie omawiane w miejscu pracy oraz można bezpiecznie zgłaszać podejrzenia naruszeń uczciwości.

## Skuteczne pociąganie do **ODPOWIEDZIALNOŚCI**



### Zarządzanie ryzykiem

W organizacjach sektora publicznego funkcjonuje efektywny system zarządzania ryzykiem i kontroli związany z uczciwością.



### Egzekwowanie

Korupcja i inne naruszenia uczciwości są wykrywane, badane i podlegają sankcjom.



### Nadzór

Organy nadzorujące, organy egzekwowania przepisów i sądy administracyjne przeprowadzają zewnętrzne kontrole.



### Uczestnictwo

Przejrzysty i otwarty rząd pozwala na znaczące uczestnictwo wszystkich zainteresowanych stron w projektowaniu i wdrażaniu polityki publicznej.



# REKOMENDACJA RADY DOTYCZĄCA UCZCIWOŚCI W SŁUŻBIE PUBLICZNEJ

26 STYCZNIA 2017 R. - C(2017)5

## **RADA,**

**MAJĄC NA UWADZE** art. 5 lit. b) Konwencji o Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju z dnia 14 grudnia 1960 r.;

**MAJĄC NA UWADZE** Rekomendację Rady w sprawie poprawy jakości regulacji rządowych [C(95)21/FINAL], Rekomendację Rady w sprawie Wytycznych OECD w sprawie zarządzania konfliktami interesów w sektorze publicznym [C(2003)107], Rekomendację Rady w sprawie zasad udziału sektora prywatnego w infrastrukturze [C(2007)23/FINAL], Konwencję o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych, Rekomendację Rady w sprawie dalszego zwalczania przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych [C(2009)159/REV1/FINAL], Rekomendację Rady w sprawie zasad przejrzystości i uczciwości w ramach lobbingu [C(2010)16], Wytyczne dla przedsiębiorstw wielonarodowych [C(76)99/FINAL, zmienione przez C/MIN(2011)11/FINAL], Rekomendację Rady w sprawie polityki regulacyjnej i zarządzania [C(2012)37], Rekomendację Rady w sprawie zasad zarządzania publicznego partnerstwami publiczno-prywatnymi [C(2012)86], Rekomendację Rady w sprawie skutecznych inwestycji publicznych na różnych szczeblach rządowych [C(2014)32], Rekomendację Rady w sprawie zarządzania kluczowymi czynnikami ryzyka [C/MIN(2014)8/FINAL], Rekomendację Rady w sprawie zamówień publicznych [C(2015)2], Rekomendację Rady w sprawie ram polityki inwestycji [C(2015)56/REV1], Rekomendację Rady w sprawie wytycznych dotyczących zarządzania korporacyjnego przedsiębiorstwami państwowymi [C(2015)85] i Rekomendację Rady w sprawie równości płci w życiu publicznym [C(2015)164];

**MAJĄC NA UWADZE** prace dotyczące dobrego rządzenia i zwalczania korupcji przeprowadzone przez Organizację Narodów Zjednoczonych, których wyniki zawarte są w szczególności w Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji i Agendzie Narodów Zjednoczonych na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030; oraz prace przeprowadzone przez inne organizacje międzynarodowe i regionalne;

**UZNAJĄC**, że uczciwość jest jednym z filarów struktur politycznych, ekonomicznych i społecznych, a zatem ma zasadnicze znaczenie dla dobrostanu i dobrobytu gospodarczego i społecznego poszczególnych osób i społeczeństw jako całości;

**UZNAJĄC**, że uczciwość ma zasadnicze znaczenie dla zarządzania publicznego, ochrony interesu publicznego i wzmacniania takich podstawowych wartości jak zaangażowanie na rzecz pluralistycznej demokracji opartej na rządach prawa i poszanowaniu praw człowieka;

**UZNAJĄC**, że uczciwość stanowi podwalinę ogólnego systemu dobrego rządzenia i że uaktualnione wytyczne dotyczące uczciwości w służbie publicznej powinny z tego względu wspierać spójność z innymi kluczowymi elementami zarządzania publicznego;

**ZWAŻYWSZY**, że naruszenia standardów uczciwości, na które żadne państwo nie jest odporne, stały się coraz bardziej złożone, od czasu przyjęcia Rekomendacji Rady dotyczącej poprawy etycznego postępowania w służbie publicznej, obejmującej zasady zarządzania kwestiami etycznymi w służbie publicznej [C(98)70], którą niniejsza Rekomendacja zastępuje;

**UZNAJĄC**, że zagrożenia dla uczciwości istnieją w różnych interakcjach pomiędzy sektorem publicznym, sektorem prywatnym, społeczeństwem obywatelskim i osobami fizycznymi na wszystkich etapach procesu politycznego i decyzyjnego, a zatem te wzajemne zależności wymagają zastosowania integrującego podejścia obejmującego całe społeczeństwo w celu wzmocnienia uczciwości w służbie publicznej i ograniczenia korupcji w sektorze publicznym;

**UZNAJĄC**, że krajowe praktyki w zakresie wspierania uczciwości różnią się znacznie między poszczególnymi państwami ze względu na specyficzny charakter zagrożeń dotyczących uczciwości w służbie publicznej i różne warunki prawne, instytucjonalne i kulturowe;

**ZWAŻYWSZY**, że wzmocnienie uczciwości w służbie publicznej to wspólna misja i odpowiedzialność wszystkich szczebli władzy w ramach ich różnych mandatów i zakresów autonomii zgodnie z krajowymi ramami prawnymi i instytucjonalnymi, i że zatem niniejsza Rekomendacja ma znaczenie dla wszystkich szczebli władzy w odniesieniu do wspierania zaufania publicznego;

#### **Na wniosek Komitetu Zarządzania Publicznego:**

**I. UZGADNIA**, że na potrzeby niniejszej Rekomendacji stosowane są następujące definicje:

- **Uczciwość w służbie publicznej** odnosi się do konsekwentnego dostosowywania i przestrzegania wspólnych wartości, zasad i norm etycznych w celu podtrzymywania i nadawania priorytetu interesowi publicznemu nad interesami prywatnymi w sektorze publicznym.
- **Sektor publiczny** obejmuje organy prawodawcze, wykonawcze, administracyjne i sędziowskie, oraz ich funkcjonariuszy publicznych, wyznaczonych lub wybranych, pracujących za wynagrodzenie lub bez wynagrodzenia, zatrudnionych na stałe lub tymczasowo, na szczeblu centralnym i lokalnym władzy. Może on obejmować przedsiębiorstwa publiczne, przedsiębiorstwa państwowe i partnerstwa publiczno-prywatne i ich funkcjonariuszy, jak również funkcjonariuszy i podmioty dostarczające usług publicznych (np. zdrowie, edukacja i transport publiczny), które mogą być zleczone lub finansowane prywatnie w niektórych krajach.



II. **ZALECA**, aby państwa członkowskie i inne, które zobowiążą się do przestrzegania niniejszej Rekomendacji (zwane dalej „Sygnatariuszami”) budowały spójny i kompleksowy system uczciwości w służbie publicznej. W tym celu Sygnatariusze powinni:



**1** Zademonstrować **zaangażowanie** na najwyższym szczeblu politycznym i najwyższym szczeblu zarządzania w sektorze publicznym w celu wzmocnienia uczciwości w służbie publicznej i ograniczenia korupcji, w szczególności poprzez:

- a) zapewnienie, aby system uczciwości w służbie publicznej określał, wspierał, kontrolował i wprowadzał w życie uczciwość w służbie publicznej oraz był włączony w szersze ramy zarządzania publicznego i rządu;
- b) zapewnienie, aby istniały odpowiednie ramy prawne i instytucjonalne umożliwiające organizacjom z sektora publicznego wzięcie odpowiedzialności za skuteczne zarządzanie uczciwością ich działań, jak również ich funkcjonariuszy publicznych, którzy te działania prowadzą;
- c) określenie jasnych oczekiwań w stosunku do przedstawicieli najwyższego szczebla politycznego i szczebla zarządzania, które będą wspierały system uczciwości w służbie publicznej poprzez wzorowe zachowanie, w tym przez wykazywanie się wysokim standardem kultury osobistej w ramach pełnienia obowiązków służbowych.

**2** Jasno określić **obowiązki** instytucjonalne w sektorze publicznym, aby wzmocnić skuteczność systemu zapewniania uczciwości w służbie publicznej, w szczególności poprzez:

- a) wyraźne określenie obowiązków na odpowiednich szczeblach (organizacyjny, lokalny i krajowy) w odniesieniu do projektowania, kierowania i wdrażania elementów systemu uczciwości w sektorze publicznym;
- b) zapewnienie, aby wszyscy funkcjonariusze, jednostki i organy publiczne (w tym autonomiczne lub niezależne), na których spoczywa główny obowiązek opracowania, wdrażania, realizacji lub monitorowania elementów systemu uczciwości w służbie publicznej w ramach ich jurysdykcji, posiadali odpowiedni mandat i zdolności do wypełniania swoich obowiązków;
- c) promowanie mechanizmów współpracy w ujęciu poziomym i pionowym pomiędzy tymi funkcjonariuszami, jednostkami lub organami publicznymi, oraz, tam gdzie to możliwe, z władzami lokalnymi i pomiędzy nimi, poprzez formalne i nieformalne środki wspierające spójność i umożliwiające unikanie powielania się działań i występowania luk, oraz dzielenie się wnioskami i doświadczeniami wyływającymi z dobrych praktyk.



# SYSTEM



Strategia

**3** Opracować **strategiczne** podejście dla sektora publicznego w oparciu o dowody i w celu ograniczenia zagrożeń dla uczciwości w służbie publicznej, w szczególności poprzez:

- a) wyznaczenie strategicznych celów i priorytetów dla systemu zapewniania uczciwości w służbie publicznej w oparciu o podejście bazujące na ryzyku związanym z naruszeniem standardów uczciwości w służbie publicznej i z uwzględnieniem czynników przyczyniających się do skuteczności polityki uczciwości w służbie publicznej;
- b) opracowanie wzorców i wskaźników oraz zgromadzenie wiarygodnych i odpowiednich danych dotyczących zakresu wdrożenia, wyników i ogólnej skuteczności systemu uczciwości w służbie publicznej.



Standardy

**4** Wyznaczyć wysokie **standardy** postępowania dla funkcjonariuszy publicznych, w szczególności poprzez:

- a) wyjście poza minimalne wymogi, nadanie priorytetu interesowi publicznemu, przestrzeganie wartości służby publicznej, otwartą kulturę, która ułatwia i nagradza uczenie się w ramach organizacji i wspiera dobre zarządzanie;
- b) włączenie standardów uczciwości do systemu prawnego i zasad organizacyjnych (takich jak kodeksy postępowania lub kodeksy etyki), aby jasno określić oczekiwania i stworzyć podstawę do prowadzenia, w razie potrzeby, dochodzeń i nakładania sankcji dyscyplinarnych, administracyjnych, cywilnych lub karnych;
- c) wyznaczenie jasnych i proporcjonalnych procedur, aby zapobiegać naruszeniom standardów uczciwości w służbie publicznej i zarządzać istniejącymi lub potencjalnymi konfliktami interesów;
- d) informowanie o wartościach i standardach sektora publicznego wewnątrz organizacji sektora publicznego i na zewnątrz - sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie i poszczególne osoby, oraz zwracanie się do tych partnerów z prośbą o przestrzeganie tych zasad i standardów w ich kontaktach z funkcjonariuszami publicznymi.

# KULTURA

## III. ZALECA, aby Sygnatariusze pielęgnowali kulturę uczciwości w służbie publicznej. W tym celu Sygnatariusze powinni:



**5** Promować **obejmującą całe społeczeństwo** kulturę uczciwości w służbie publicznej, w partnerstwie z sektorem prywatnym, społeczeństwem obywatelskim i poszczególnymi osobami, w szczególności poprzez:

- a) uznanie w systemie uczciwości w służbie publicznej roli sektora prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego i osób fizycznych w zakresie przestrzegania wartości związanych z uczciwością w służbie publicznej w kontaktach z sektorem publicznym, w szczególności przez zachęcanie sektora prywatnego, społeczeństwa obywatelskiego i osób fizycznych do wspierania tych wartości w ramach wspólnej odpowiedzialności;
- b) zaangażowanie odpowiednich interesariuszy w opracowywanie, regularne aktualizowanie i wdrażanie systemu uczciwości w służbie publicznej;
- c) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat korzyści uczciwości w służbie publicznej i ograniczenia tolerancji dla naruszeń standardów uczciwości w służbie publicznej, jak również prowadzenie, w stosownych przypadkach, kampanii promujących edukację obywatelską na temat uczciwości w służbie publicznej wśród osób fizycznych a w szczególności w szkołach;

- d) zaangażowanie sektora prywatnego i społeczeństwa obywatelskiego w zakresie komplementarnych korzyści dla uczciwości w służbie publicznej, które wynikają z przestrzegania uczciwości w biznesie i działalności non-profit, przez dzielenie się i bazowanie na wnioskach i doświadczeniach wynikających z dobrych praktyk.



**6** Inwestować w **przewodzenie** w uczciwości, aby demonstrować zaangażowanie organizacji sektora publicznego na rzecz uczciwości, w szczególności poprzez:

- a) włączenie przewodzenia w uczciwości do profilu kadry zarządzającej na wszystkich szczeblach organizacji, jak również jako wymogu przy wyborze, powoływaniu lub awansowaniu na stanowiska kierownicze, oraz ocenie wyników kadry zarządzającej w odniesieniu do systemu uczciwości w służbie publicznej na wszystkich szczeblach organizacji;
- b) wspieranie członków kadry zarządzającej w ich roli jako przywódców etycznych przez wyraźne określenie ich mandatów, zapewnianie wsparcia organizacyjnego (np. kontroli wewnętrznej, instrumentów z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi i porad prawnych) oraz zapewnianie okresowych szkoleń i przekazywanie wytycznych, aby zwiększyć świadomość i rozwijać umiejętności w zakresie właściwej oceny spraw, które mogą się wiązać z kwestiami uczciwości w służbie publicznej;

- c) opracowywanie ram zarządzania wspierających funkcje zarządcze w zakresie identyfikacji i ograniczania zagrożeń dla uczciwości w służbie publicznej.



**7** Wspierać tworzenie merytorycznego, profesjonalnego sektora publicznego działającego zgodnie z wartościami służby publicznej i dobrego rządzenia, w szczególności poprzez:

- a) zarządzanie zasobami ludzkimi w sposób zawsze zgodny z podstawowymi zasadami, takimi jak zasługi i przejrzystość, aby wspierać profesjonalizm w służbie publicznej, zapobiegać faworyzowaniu kogokolwiek i nepotyzmowi i chronić przed niewłaściwymi ingerencjami politycznymi oraz zmniejszać ryzyko nadużywania pozycji i niewłaściwego postępowania;
- b) zapewnianie sprawiedliwego i otwartego systemu rekrutacji, wyboru i awansu, na podstawie obiektywnych kryteriów i sformalizowanej procedury oraz systemu oceny, który wspiera odpowiedzialność i etos służby publicznej;



**8** Zapewniać funkcjonariuszom publicznym wystarczającą ilość informacji, szkoleń, **wytycznych** i udzielanych w odpowiednim czasie porad w odniesieniu do stosowania standardów uczciwości w służbie publicznej w miejscu pracy, w szczególności poprzez:

- a) dostarczanie funkcjonariuszom publicznym w trakcie trwania ich kariery zawodowej jasnych i aktualnych informacji na temat polityki i zasad organizacji, jak również procedur administracyjnych o istotnym znaczeniu dla utrzymania wysokich standardów uczciwości w służbie publicznej;

- b) oferowanie szkoleń wprowadzających i szkoleń w miejscu pracy na tematy związane z uczciwością dla funkcjonariuszy publicznych przez cały okres ich pracy, aby zwiększyć ich świadomość i rozwijać umiejętności niezbędne do analizy dylematów etycznych, oraz aby standardy uczciwości w służbie publicznej były przez nich stosowane i dla nich istotne;

- c) dostarczanie łatwo dostępnych, oficjalnych i nieformalnych wytycznych oraz mechanizmów konsultacji, by wspierać funkcjonariuszy publicznych w stosowaniu standardów uczciwości w służbie publicznej w codziennej pracy, jak również aby zarządzać sytuacjami, gdzie występuje konflikt interesów.



**9** Wspierać **otwartą** kulturę organizacyjną w sektorze publicznym, odpowiadającą na obawy związane z uczciwością, w szczególności poprzez:

- a) wspieranie otwartej kultury, gdzie z udziałem przedstawicieli pracowników można swobodnie omawiać dylematy etyczne, obawy związane z kwestiami uczciwości w służbie publicznej i błędy, oraz gdzie kierownictwo jest responsywne i angażuje się w terminowe przekazywanie wskazówek i rozwiązywanie istotnych problemów;
- b) zapewnianie jasnych zasad i procedur informowania o podejrzeniach naruszenia standardów uczciwości oraz zapewnianie, zgodnie z podstawowymi zasadami prawa krajowego, ochrony w ramach prawa i w praktyce przed wszelkiego rodzaju nieuzasadnionym traktowaniem w wyniku zgłoszenia takich podejrzeń w dobrej wierze i w oparciu o uzasadnione przesłanki;
- c) zapewnienie alternatywnych kanałów zgłaszania podejrzeń naruszenia standardów uczciwości, w tym w stosownych przypadkach możliwości ich przekazania z zachowaniem poufności organowi posiadającemu odpowiedni mandat i zdolności do przeprowadzenia niezależnego dochodzenia.

# ODPOWIED

IV. **ZALECA**, aby Sygnatariusze umożliwili skuteczne egzekwowanie odpowiedzialności. W tym celu Sygnatariusze powinni:



**10** Stosować wewnętrzne ramy **kontroli i zarządzania ryzykiem**, aby chronić uczciwość w organizacjach sektora publicznego, w szczególności poprzez:

- a) zapewnienie środowiska kontroli z jasno określonymi celami, które demonstruje zaangażowanie kadry kierowniczej na rzecz uczciwości w służbie publicznej i wartości służby publicznej, oraz zapewnia rozsądny poziom pewności co do sprawności organizacji, jej wyników, przestrzegania przepisów prawnych i działania zgodnie z praktyką;
- b) zapewnienie podejścia strategicznego do zarządzania ryzykiem, które obejmuje ocenę zagrożeń dla uczciwości w służbie publicznej, eliminowanie słabych stron kontroli (w tym włączanie sygnałów ostrzegawczych do procesów o kluczowym znaczeniu), jak również tworzenie mechanizmów sprawnego monitorowania i zapewniania jakości w systemie zarządzania ryzykiem;
- c) zapewnienie mechanizmów kontroli, które są spójne i zawierają jasno określone procedury reagowania na uzasadnione podejrzenia naruszenia prawa i przepisów, oraz umożliwianie ich zgłaszania do właściwych organów bez obawy przed działaniami odwetowymi.

**11** Zagwarantować, że mechanizmy **egzekwowania przepisów** zapewniają odpowiednią reakcję na wszystkie podejrzenia naruszeń standardów uczciwości w służbie publicznej przez funkcjonariuszy publicznych i wszystkie inne osoby zamieszane w te naruszenia, w szczególności poprzez:

- a) stosowanie zasad sprawiedliwości, obiektywizmu i terminowości w egzekwowaniu standardów uczciwości w służbie publicznej (włączając wykrywanie, badanie, karanie i odwoływanie się) w ramach procedur dyscyplinarnych, administracyjnych, cywilnych lub karnych;
- b) wspieranie mechanizmów współpracy i wymiany informacji pomiędzy odpowiednimi organami, jednostkami i funkcjonariuszami (na szczeblu organizacji, na szczeblu lokalnym i krajowym), aby unikać powielania się działań i luk pomiędzy nimi, oraz aby zwiększyć terminowość i proporcjonalność mechanizmów egzekwowania przepisów;
- c) wspieranie przejrzystości w ramach organizacji sektora publicznego i w stosunku do opinii publicznej w odniesieniu do skuteczności mechanizmów egzekwowania przepisów i wyników poszczególnych spraw, w szczególności poprzez opracowanie odpowiednich danych statystycznych na temat spraw, przy zachowaniu poufności i przestrzeganiu innych właściwych przepisów prawa.



# DZIAŁALNOŚĆ



Nadzór

**12** Wzmocnić rolę zewnętrznego nadzoru i kontroli w ramach systemu uczciwości w służbie publicznej, w szczególności poprzez:

- a) ułatwianie uczenia się w ramach organizacji i wykazywania odpowiedzialności organizacji sektora publicznego przez zagwarantowanie odpowiedniej reakcji (w tym - w razie potrzeby - zadośćuczynienia) na sankcje, orzeczenia i formalne zalecenia organów nadzoru (takich jak najwyższe izby kontroli, rzecznicy praw obywatela lub komisje ds. informacji), organów egzekwowania przepisów i sądów administracyjnych;
- b) zapewnienie, że organy nadzoru, organy egzekwowania przepisów i sądy administracyjne egzekwujące uczciwość w służbie publicznej reagują na informacje na temat podejrzeń nadużyć lub niewłaściwego postępowania przekazane przez osoby trzecie (takie jak skargi lub podejrzenia przekazane przez przedsiębiorstwa, pracowników i inne osoby);
- c) zapewnienie bezstronnego egzekwowania prawa i przepisów (które mogą dotyczyć organizacji publicznych i prywatnych, oraz osób fizycznych) przez organy egzekwowania przepisów.



Uczestnictwo

**13** Wspierać przejrzystość i zaangażowanie interesariuszy na wszystkich etapach procesu politycznego i cyklu polityk publicznych, aby promować odpowiedzialność i interes publiczny, w szczególności poprzez:

- a) promowanie przejrzystości i otwartości rządów, w tym zapewnienie dostępu do informacji i dostępności danych, oraz terminowe odpowiadanie na wnioski o udzielenie informacji;
- b) przyznanie wszystkim interesariuszom, włączając w to sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie i osoby fizyczne, dostępu do opracowywania i wdrażania polityk publicznych;
- c) zapobieganie zawłaszczeniu polityk publicznych przez wąskie grupy interesu przez zarządzanie sytuacjami, gdzie występuje konflikt interesu, oraz wprowadzanie przejrzystości w działalności lobbingowej i w finansowaniu partii politycznych i kampanii wyborczych;
- d) wspieranie budowania społeczeństwa, w którym działają organizacje pełniące rolę strażników („watchdog”), grupy obywatelskie, związki zawodowe i niezależne media.

**V. WZYWA** Sekretarza Generalnego do rozpowszechniania tej Rekomendacji.

**VI. WZYWA** Sygnatariuszy do rozpowszechniania tej Rekomendacji na wszystkich szczeblach władzy.

**VII. WZYWA** podmioty nie będące Sygnatariuszami do uwzględnienia i przestrzegania tej Rekomendacji z zastrzeżeniem jej przeglądu przez Grupę roboczą wyższych urzędników ds. uczciwości w służbie publicznej.

**VIII. POLECA** Komitetowi Zarządzania Publicznego, aby monitorował, za pośrednictwem jego Grupy roboczej wyższych urzędników ds. uczciwości w służbie publicznej, wdrażanie niniejszej Rekomendacji i przedstawił Radzie sprawozdanie na jej temat najpóźniej w ciągu pięciu lat po przyjęciu tej Rekomendacji a następnie przekazywał takie sprawozdania regularnie.

## **Komitet Zarządzania Publicznego OECD**

Zadaniem Komitetu Zarządzania Publicznego jest pomoc państwom członkowskim i nieczłonkowskim w budowaniu i wzmacnianiu zdolności do tworzenia, wdrażania i oceniania elastycznych, innowacyjnych, antycypacyjnych i skoncentrowanych na obywatelu polityk publicznych, instytucji i usług. W szczególności, praca Komitetu jest ukierunkowana na przyczynianie się do wzmocnienia zdolności krajów do rządzenia poprzez poprawę systemów kształtowania polityki oraz działania instytucji publicznych. Praca Komitetu nad uczciwością sektora publicznego jest wspierana przez personel w obrębie Oddziału Uczciwości Sektora Publicznego Dyrekcji Zarządzania Publicznego (GOV).

Wyjątkowy nacisk GOV na projektowanie instytucjonalne i wdrażanie polityki wspiera wzajemne uczenie się oraz rozpowszechnianie się najlepszych praktyk w różnych warunkach społecznych i rynkowych. Praca ta wspiera kraje w budowaniu lepszych systemów rządzenia i realizacji polityk publicznych na wszystkich szczeblach administracji, aby zapewnić stały, sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój i dalsze wzmocnienie zaufania obywateli do działań rządu.

## **Cele OECD GOV**

Naszą misją jest pomoc w tworzeniu i wdrażaniu strategicznych, opartych na dowodach i innowacyjnych polityk na wszystkich szczeblach administracji, w celu wzmocnienia zarządzania publicznego, skutecznej reakcji na zróżnicowane i dokuczliwe wyzwania ekonomiczne, społeczne i środowiskowe oraz aby wywiązać się ze zobowiązań rządu wobec obywateli.

[www.oecd.org/gov/ethics](http://www.oecd.org/gov/ethics)

[govintegrity@oecd.org](mailto:govintegrity@oecd.org)

 [#OECDintegrity](https://twitter.com/OECDintegrity)

